

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph.D ve věci

žalobce: **A. A.**
st. příslušnost: X
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 3. 2020, č. j. OAM-345/ZA-ZA06-ZA04-PD3-2011,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 3. 2020, č. j. OAM-345/ZA-ZA06-ZA04-PD3-2011, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 3. 2020, č. j. OAM-345/ZA-ZA06-ZA04-PD3-2011 (dále též jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaný

žalobci neprodloužil doplňkovou ochranu podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“). Předmětem sporu je zákonnost napadeného rozhodnutí. Žalobce tvrdí, že ve vztahu k důvodům, pro které mu žalovaný udělil a opakovaně prodlužoval doplňkovou ochranu, nedošlo k trvalé a významné změně.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu dne 21. 11. 2011. Rozhodnutím ze dne 16. 7. 2013, č. j. OAM-345/ZA-ZA06-ZA04-2011, mu žalovaný udělil doplňkovou ochranu na 24 měsíců. Žalovaný shledal, že vycestování žalobce by odporovalo mezinárodním závazkům ČR, konkrétně jeho právu na ochranu soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Zároveň by byly dotčeny i práva jeho nezletilé dcery ve smyslu čl. 9 Úmluvy o právech dítěte.
3. Žalovaný vyšel z toho, že žalobce má na území ČR nezletilou dceru, které byl v roce 2004 udělen azyl za účelem sloučení rodiny s její matkou, která získala humanitární azyl. Šetření žalovaného ukázalo, že žalobce se svou dcerou skutečně realizuje rodinný život. Žije s ní ve společné domácnosti a oba jsou na sobě navzájem citově a existenčně závislí. Vzhledem k tomu, že dceři žalobce, která se narodila na území ČR, byla udělena mezinárodní ochrana, a mezi ní a žalobcem existují skutečné rodinné vazby, v případě žalobcova nuceného vycestování do Ruské federace by došlo k vážnému zásahu do jeho rodinného života a také k porušení práva jeho dcery na vzájemné rodinné soužití s otcem. Žalovaný vzal v úvahu také vztah rovnováhy mezi zájmem státu na ochraně veřejného pořádku a zájmem žalobce na ochraně jeho soukromého a rodinného života. Přihlédl též k tomu, že žalobce objektivně nemá možnost realizovat svůj rodinný život na území ČR prostřednictvím institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).
4. V roce 2015 žalovaný prodloužil doplňkovou ochranu udělenou žalobci o 24 měsíců. V té době již jeho dcera měla občanství ČR. K prodloužení doplňkové ochrany o dalších 24 měsíců žalovaný přistoupil také v roce 2017. Dcera žalobce byla v té době soudem svěřená do péče matky. Žalobce však na ní finančně přispíval a stýkal se s ní. Žalovaný konstatoval, že důvody pro udělení doplňkové ochrany i nadále trvají.

Dne 12. 8. 2018 požádal žalobce o prodloužení doplňkové ochrany potřeť. Jako důvod uvedl pouze péči o svou dceru. Tentokrát již žalovaný jeho žádosti nevyhověl a napadeným rozhodnutím žalobci doplňkovou ochranu neprodloužil. Dospěl k závěru, že došlo k takovým zásadním a trvalým změnám ve vztahu k žalobcem prezentovaným důvodům, že udělení mezinárodní ochrany již v jeho případě není zapotřebí.

5. Žalovaný poukázal na to, že při původním udělení doplňkové ochrany žalobci přihlédl k tomu, že žalobce v té době neměl možnost, jak si pobyt na území ČR upravit pomocí zákona o pobytu cizinců. Nyní mu však žalovaný poskytl dostatečný časový prostor k tomu, aby si požádal o jiné pobytové oprávnění. Mezinárodní ochranu již nyní žalobce pouze zneužívá k legalizaci pobytu, přestože mu nic nebrání v tom, aby si svůj pobyt upravit podle zákona o pobytu cizinců. Žalobce pobývá v ČR od roku 2013. Dcera žalobce má české občanství. I jeho současná družka a syn jsou občany EU (Rumunská). Žalobci proto objektivně nic nebrání, aby si požádal o povolení k trvalému pobytu jako rodinný

příslušník občana EU/ČR podle § 87h zákona o pobytu cizinců, eventuálně o trvalý pobyt podle § 68 téhož zákona.

6. Žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany nevylučuje pobyt cizince na území ČR za podmínek stanovených zákonem o pobytu cizinců. Rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany proto samo o sobě nemůže být v rozporu se základním právem cizince na respektování soukromého a rodinného života.
7. Žalobce přitom podle žalovaného neuvedl žádnou překážku, která by mu bránila ve využití institutů zákona o pobytu cizinců. Pokud žalobce nebude schopen doložit k žádosti o trvalý pobyt potřebné náležitosti, nemůže to jít k tíži žalovanému. Protože žalobci nehrozí nucené opuštění území ČR, neprodloužením doplňkové ochrany již nemůže dojít k porušení mezinárodních závazků.

III. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

8. Žalobce namítá, že k neprodloužení doplňkové ochrany nebyly splněny podmínky. K tomuto kroku lze přistoupit, pouze pokud nastane významná a trvalá změna okolností svědčící o tom, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí vážná újma. To se v případě žalobce nestalo. Žalobce nemá pas. Nemůže proto žádat o žádný pobyt. Žalovaný přitom nijak neověřoval, zda si žalobce může pas Ruské federace obstarat.
9. Žalovaný s výtkami žalobce nesouhlasí. Zopakoval důvody, pro které žalobci doplňkovou ochranu neprodloužil. Zdůraznil, že doplňková ochrana se uděluje pouze na omezenou dobu. Žalobce přitom měl dostatek prostoru, aby se připravil na vycestování do Ruska, případně aby si zařídil pobyt podle zákona o pobytu cizinců. Důvody, pro které žádá o prodloužení doplňkové ochrany, nesvědčí o tom, že by mu v souvislosti s návratem do Ruské federace hrozila vážná újma. Žádá pouze z důvodu legalizace pobytu. Článek 8 Úmluvy neukládá státům všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi.

V. Posouzení věci krajským soudem

10. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. O žalobě soud rozhodl bez jednání, neboť pro to byly splněny zákonem stanovené podmínky (§ 51 s. ř. s.).
11. Žaloba je důvodná.
12. Mezi stranami je spor o to, zda žalobce i nadále splňoval podmínky pro prodloužení doplňkové ochrany s ohledem na důvody, pro které mu ji žalovaný původně udělil a následně několikrát prodloužil. Žalobce přitom nenamítal, že by splňoval podmínky pro prodloužení doplňkové ochrany z jiného důvodu. Krajský soud proto přezkoumal pouze otázku trvání původních důvodů pro udělení doplňkové ochrany.
13. O neprodloužení doplňkové ochrany lze rozhodnout mimo jiné tehdy, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Při posuzování zániku či změny okolností se přihlédne k tomu, zda změna okolností je povahy tak významné a trvalé, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu (§ 53a odst. 4 ve spojení s § 17 odst. 1 a 2 zákona o azylu).

14. Jak uvedl Městský soud v Praze, „[m]á-li žalovaný prodloužení doplňkové ochrany odeprít, musí prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, jež dříve považoval za klíčové. Rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany není rozhodnutím „na zelené louce“, kdy se od základu zkoumají důvody pro udělení mezinárodní ochrany, jako je tomu při první žádosti o mezinárodní ochranu. Jádrem prodlužovacího řízení podle ustanovení § 53a odst. 4 zákona o azylu představuje posouzení toho, zda se zásadním způsobem změnily okolnosti, jež vedly k udělení mezinárodní ochrany. Fakticky se jedná o jakýsi přezkum, který vychází z původního rozhodnutí a konfrontuje je s aktuální situací. Stěžejní důvody, jež dříve vedly k udělení doplňkové ochrany, nelze v prodlužovacím řízení zpětně měnit nebo dokonce doplňkovou ochranu neprodloužit s odůvodněním, že mezinárodní ochrana neměla být v původním rozhodnutí vůbec udělena.“ (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Az 68/2017-58, bod 17).
15. Obdobně i Nejvyšší správní soud judikoval (sice ve vztahu k odnětí doplňkové ochrany, ale důvody pro její odnětí a neprodloužení jsou totožné), že „[o]dnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona (...) o azylu, je možné, pouze pokud okolnosti, které vedly k jejímu udělení, zanikly nebo se změnily do té míry, že jí již není zapotřebí. Pro účely rozhodování o odnětí doplňkové ochrany jsou tyto okolnosti fixovány v důvodech rozhodnutí o jejím udělení a následně je nelze beze změny či zrušení tohoto rozhodnutí (např. cestou mimořádných opravných prostředků) měnit. Důvodem odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) citovaného zákona proto nemůže být, dospěje-li správní orgán dodatečně k závěru, že tato ochrana vůbec neměla být rozhodnutím o jejím udělení poskytnuta“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57).
16. Krajský soud dodává, že v případě opakovaného prodlužování doplňkové ochrany je nutné přihlídnout nejen k důvodům, které původně vedly k jejímu udělení, ale také k důvodům, pro které ji žalovaný následně prodloužil.
17. Při porovnání těchto důvodů s důvody, které žalobce uplatňoval v žádosti o prodloužení doplňkové ochrany, krajský soud nemůže souhlasit se žalovaným, že by se okolnosti této věci natolik významně a trvale změnily, že bylo možné doplňkovou ochranu neprodloužit.
18. Důvod udělení doplňkové ochrany žalobci spočíval v tom, že by jeho vycestování představovalo rozpor s mezinárodními závazky ČR. Konkrétně se závazky plynoucí z čl. 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života) a čl. 9 Úmluvy o právech dítěte (právo dítěte, aby nebylo odděleno od rodičů). Žalobce totiž má na území ČR nezletilou dceru. Podle žalovaného proto nebylo možné po něm požadovat, aby vycestoval.
19. Významnou a trvalou změnu okolností, která odůvodňuje neprodloužení doplňkové ochrany žalobci, vidí žalovaný v tom, že žalobce má možnost upravit si svůj pobyt prostřednictvím některého z institutů zákona o pobytu cizinců. S tímto posouzením však krajský soud nemůže souhlasit.
20. Je sice pravdou, že v původním rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci žalovaný přihlédl i k tomu, že žalobce neměl objektivní možnost využít k realizaci svého rodinného života na území ČR instituty zákona o pobytu cizinců (aniž by však žalovaný tento svůj závěr blíže zdůvodnil). Z tohoto rozhodnutí však neplyne, že by se jednalo o zcela zásadní proměnnou při úvahách žalovaného o tom, zda vycestování žalobce odporuje mezinárodním závazkům ČR.

21. Dvě navazující rozhodnutí žalovaného o prodloužení doplňkové ochrany žalobce z let 2015 a 2017 si pak otázku, zda žalobce má možnost získat oprávnění k pobytu podle zákona o pobytu cizinců, vůbec nepokládají. Již v roce 2015 přitom žalobce uváděl, že jeho dcera získala české občanství. Již v té době tedy žalobce měl status rodinného příslušníka občana EU/ČR [§ 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců] a mohl tedy žádat o povolení k přechodnému pobytu (§ 87b zákona o pobytu cizinců), případně (v závislosti na tom, zda jeho dcera měla české občanství alespoň jeden rok) o povolení k trvalému pobytu (§ 87h zákona o pobytu cizinců). Ani to však žalovanému nebránilo v tom, aby doplňkovou ochranu žalobci prodloužil, a to dokonce opakovaně i v roce 2017.
22. Nyní tedy žalovaný nemůže bez dalšího rozhodnout o neprodloužení doplňkové ochrany pouze s odkazem na to, že žalobce již měl dostatek času, aby si vyřídil jiné pobytové oprávnění. Jeho rozhodnutí za těchto okolností jeví znaky svévole. Žalovaný žalobci neudělil doplňkovou ochranu z důvodu, aby mu „poskytl časový prostor“ k pozdějšímu získání jiného typu pobytového oprávnění. Udělil mu jí proto, že vyhodnotil, že by vycestování žalobce do země původu v případě neudělení mezinárodní ochrany odporovalo mezinárodním závazkům ČR. V řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany proto žalovaný měl zkoumat, zda intenzita vztahu žalobce s jeho dcerou i nadále brání tomu, aby žalobce vycestoval z ČR.
23. Krajský soud považuje za zarážející, že žalovaný ve svých rozhodnutích obviňuje žalobce z toho, že institut mezinárodní ochrany *zneužívá* k legalizaci pobytu. Pokud to byl žalovaný, kdo žalobci doplňkovou ochranu udělil a opakovaně prodloužil pouze z důvodu existence rodinných vazeb na území ČR, čímž mu zlegalizoval pobyt, nemůže tvrdit, že žalobce mezinárodní ochranu zneužívá, pokud požádal o prodloužení ochrany, stejně jako to udělal už dvakrát předtím. Pokud žalovanému se žalobcem „došla trpělivost“ a má pocit, že doplňkovou ochranu již má příliš dlouho, nic to nevypovídá o tom, zda žalobce podmínky pro její prodloužení i nadále splňuje nebo ne.
24. Je pravdou, že institut doplňkové ochrany slouží k překonání dočasné nemožnosti cizince vrátit se do země původu kvůli hrožící vážné újmě. Zároveň však platí, že pokud žalovaný doplňkovou ochranu cizinci za konkrétních okolností udělí, může následně rozhodnout o jejím neprodloužení (kromě dalších zákonem předvídaných situací) tehdy, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Nikoli jakákoliv změna okolností je však relevantní. Musí se jednat o změnu významnou a trvalou. Důkazní břemeno ohledně prokázání, že k takové změně došlo, nese výhradně žalovaný.
25. Krajský soud v tomto ohledu upozorňuje, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení, případně prodloužení doplňkové ochrany, tím obtížnější bude odůvodnit její neprodloužení. To však nemůže jít k tíži žalobci (obdobně viz výše citovaný rozsudek Městského soudu v Praze). V tomto případě bylo jak odůvodnění rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci tak i odůvodnění dvou rozhodnutí o jejím prodloužení velice obecné. Žalovaný takto postupoval přesto, že samotné vycestování cizince, které se nepojí s dlouhodobějším zákazem vstupu, bude obecně v rozporu s mezinárodními závazky pouze zcela výjimečně. Krajský soud rovněž nepopírá, že posouzení otázky, zda cizinec má reálnou možnost získat jiný druh pobytového oprávnění na území ČR, hraje roli při posouzení toho, zda je na místě mu udělit doplňkovou ochranu (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, čj. 5 Azs 7/2012-28 nebo ze dne 18. 6. 2021,

č. j. 5 Azs 162/2020 – 47). Pokud ovšem z rozhodnutí o udělení, resp. prodloužení doplňkové ochrany neplyne, že by nemožnost získat jiné pobytové oprávnění byla zcela zásadním důvodem, pro který žalovaný k udělení/prodloužení doplňkové ochrany přistoupil, žalovaný následně nemůže postavit rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany výhradně na hodnocení této otázky. Musí se naopak vypořádat se všemi skutečnostmi, které pro udělení doplňkové ochrany hrály roli. Případné rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany potom musí obzvláště pečlivě zdůvodnit. To se v tomto případě nestalo.

26. Krajský soud uzavírá, že s přihlédnutím k okolnostem, pro které žalovaný žalobci udělil doplňkovou ochranu v roce 2013 a zejména s ohledem na důvody, pro něž ji v roce 2015 a 2017 prodloužil, nelze dospět k závěru, že by se tyto okolnosti změnily natolik významným a trvalým způsobem, že doplňkové ochrany již není zapotřebí.

VI. Závěr

27. Z výše uvedených důvodů krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm bude povinností žalovaného buď rozhodnout o prodloužení doplňkové ochrany žalobci, anebo na podkladě posouzení intenzity rodinných vazeb žalobce k jeho dceři řádně zdůvodnit, z čeho žalovaný dovozuje, že okolnosti, které vedly k udělení a následnému prodloužení doplňkové ochrany zanikly nebo se změnily tak významně a trvale, že doplňkové ochrany již není zapotřebí.
28. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, žádné však nevyčísлил, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.
29. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně